

MIEJSKA EWIDENCJA

OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

URZĄD MIASTA RUDA ŚLĄSKA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

1. *Obiekt*

Zespół Fortyfikacji Obszaru Warownego "Śląsk" Punkt Oporu „Radoszowy”
CIEŻKI SCHRON BOJOWY [Nr 81] OB. NIE UŻYTKOWANY

2. *Czas powstania*

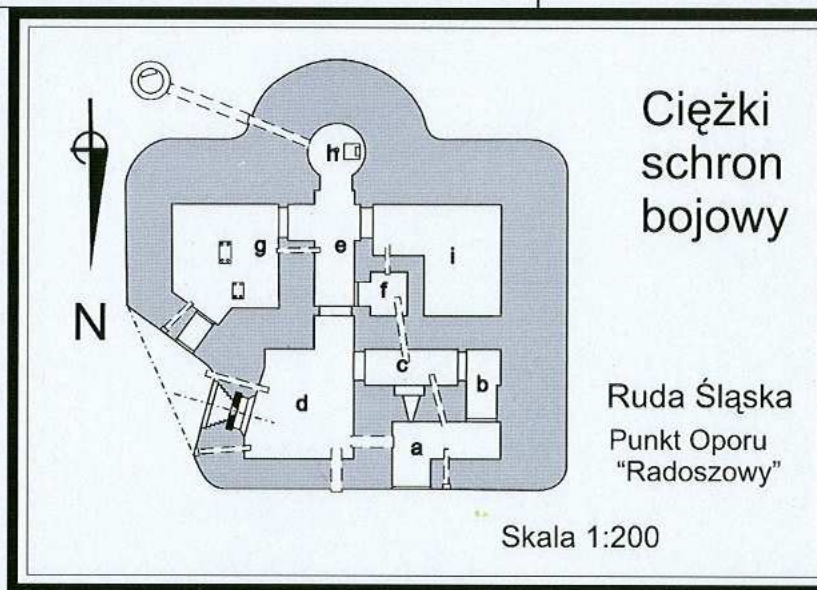
-1937 r

3. *Miejscowość*

**RUDA ŚLĄSKA –
KOCHŁOWICE**

Widok od pd zach.

**Ciężki
schron
bojowy**

Ruda Śląska
Punkt Oporu
"Radoszowy"

Skala 1:200

4. *Adres*

Schron położony ok.400m na pd.zach. od ul. Kalinowej nr hip.dz.Nr7.675/48 obr9Kochłowice KW 937 R

4. *Przynależność administracyjna*

województwo Śląskie
powiat grodzki RUDA ŚLĄSKA
gmina miasto RUDA ŚLĄSKA

6. *Poprzednie nazwy miejscowości*

RADOSCHAU

7. *Przynależność administracyjna przed 31 grudnia 1998r*

województwo katowickie
gmina miasto RUDA ŚLĄSKA

8. *Właściciel i jego adres*

I Fundacja Arcybiskupa Katowickiego na rzecz rozwoju Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego

9. *Użytkownik i jego adres*

juw.

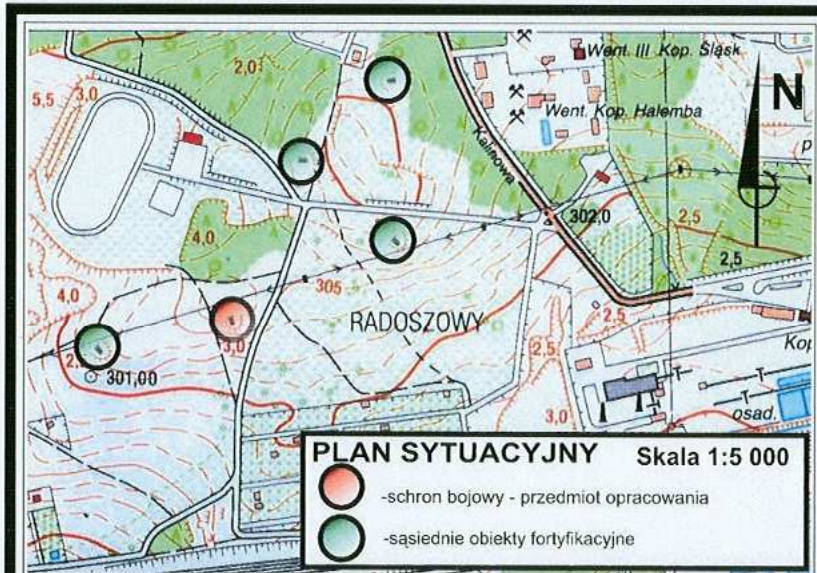
10. *Rejestr zabytków*

Nr
data

PLAN ORIENTACYJNY Skala 1:20 000

- schron bojowy - przedmiot opracowania
- sąsiednie obiekty fortyfikacyjne

PLAN SYTUACYJNY Skala 1:5 000

- schron bojowy - przedmiot opracowania
- sąsiednie obiekty fortyfikacyjne

Radoschau – Radoszowy niewielka osada położona na wschód od Kochłowic. Nazwa wzmiankowana jest w 1629r. Funkcjonował tu wówczas folwark i administracja lasów. W 1906 r. Radoszowy przyłączono do Kochłowic. W roku 1896 otwarto szkołę w Radoszowach. W roku 1951 Kochłowice przyłączono do Nowego Bytomia, a w 1959 roku do Rudy Śląskiej. Wkroczenie Wojsk Polskich na Górny Śląsk w czerwcu 1922 roku rozpoczyna okres przygotowania tego ważnego strategicznie regionu przemysłowego do obrony na wypadek wybuchu wojny. Przebieg granicy polsko – niemieckiej na terenie Górnego Śląska został określony 20 X 1921r. decyzją organu wykonawczego Paryskiej Konferencji Pokojowej. Granica państwa przebiegała w odległości ok. 10 km na zachód od południowo wschodniego krańca Kochłowic. Delimitacja granicy państwowej przebiegała zgodnie z granicami gmin przyznanych Polsce i nie była oparta na naturalnych formach ukształtowania terenu, co utrudniło przygotowanie jej do obrony. Rozmieszczenie przemysłu na Górnym Śląsku koncentrujące się na niewielkim obszarze stwarzało wyjątkowo niekorzystne strategicznie położenie. Z tego względu od roku 1928r. gen. A. Osieński a później gen. bryg. dr Józef Zajac zaproponowali budowę fortyfikacji stałych wzdłuż granicy Jesienią 1933 roku Sztab Główny podejmuje decyzje budowy pierwszych fortyfikacji na Śląsku. Bezpośrednią przyczyną podjęcia tej decyzji jest zaostrenie sytuacji politycznej w Niemczech związane z objęciem władzy przez A. Hitlera.

c.d. na wkladce

Ciężki schron bojowy (Obiekt 81).>>>GPS:N50°14'46,3/E18°54'56,0”<<<< - usytuowany w odległości ok. 10000m od dawnej granicy państwa, ok 400 m na pd zach. od skrzyżowania ulic Kalinowej i prowadzącej do stadionu sportowego kopalni „Śląsk” znajdującego się na południu dzielnicy Radoszowy. Schron zlokalizowano na prawej stronie drogi polnej prowadzącej z Radoszowy do Panewnik Starych (usypana współcześnie hałda uniemożliwia komunikację) na północno zachodnim zboczu wzgórza, obecnie stanowiącego skraj rozległych nieużytków, niedawno obszaru pól uprawnych opadających łagodnie na południe do koryta rzeki Kłonicy i na zachód do jej niewielkiego lewobrzeżnego dopływu. Od północy w odległości ok. 50m obszar ten zamyka współcześnie utworzony nasyp-hałda5 pozostałość drogi do wywozu i składowania łupka z pobliskiej kopalni. Podobny nasyp- hałda łupka, lecz znacznie wyższy i szerszy z wielokrotnym torowiskiem przecina równoleżnikowo południowe przedpole schronu w odległości około 400m. Wzgórze radoszowskie dominuje nad doliną kłonicy i daje wgląd daleko na południe i południowy zachód co stanowi wyjątkowo dogodną lokalizację dla realizacji punktu oporu. Rozlokowane tu obiekty fortyfikacyjne stale jak i połowe dają wyjątkowe możliwości stawiania czołowych zapór ogniowych obserwowanych – bez martwych pól-bezpośrednio na bardzo duże odległości. Z tego względu cztery sąsiadujące dzieła (Obiekty 76,78,81,82) rozmieszczono niemal w linii prostej na odcinku około 900m usytuowanym niemal równoleżnikowo. Ich uzbrojenie-głównie cekaemy- mogły stawiać zapory ogniowe w systemie flankujących ogni krzyżowych jednocześnie wzajemnie broniąc swoich stropów przed próbami ataku. Przedpole schronów łagodnie opadało w kierunku Kłonicy, dając dogodne warunki dla broni maszynowej do głębokiej czynnej obrony. Kolejny piąty schron bojowy(Obiekt 80) obiekt cofnięto 150m w kierunku północnym i jednocześnie bliżej szczytu wzgórza. Przy równorzędnych możliwościach ogniowych w sektorze południowo wschodnim do południowo zachodniego zapewniał on obronę stropów jak i wejść do schronów pierwszej linii punktu oporu. Schron stanowił ważne ogniwo w systemie ogniowym punktu oporu, który w założeniu miał flankować spodziewane natarcie wojsk niemieckich doliną rzeki Kłonicy i istniejąca tu biegnąca niemal równoległe do niej drogą w kierunku Katowic. Spodziewany manewr obejścia i oskrzydlenia czołowych fortyfikacji Obszaru Warownego Śląsk miał tu zostać udaremniiony. Rozplanowanie pól ogniowych obiektów dawało możliwości współdziałania wzajemnej obrony dzieł. Schron(Obiekt 81) ogniem swych strzelnic w ścianach narożnika pn- wsch bronił wschodnie skrzydło punktu oporu Lokalizacja obiektu i jego sąsiadów stwarzała dobre warunki dla zamknięcia ogniem broni maszynowej pobliskich dróg oraz międzypól. Obszar ten stwarzał potencjalne zagrożenie ataku piechoty. Broni pancernej nie należało się obawiać ze względu na naturalną przeszkodę od południa, jaką stanowiły rozlewiska Kłonicy przygotowane specjalnie dla uniemożliwienia podejścia broni pancernej. Z tego powodu punkt oporu posiadał zaledwie dwa garaże dla armat p.panc. Nie przygotowano czynnych stanowisk armat p.panc w obiektach fortyfikacyjnych. Wsparcie artyleryjskie przedpola i międzypola mogły prowadzić armaty i moździerze ze stanowisk polowych oraz tradytor przy cegielni w Bielszowicach”. Wokół schronu rozbudowano system zapór przeciwpancernych i przeciwpiechotnych.

Schron: typ wytrzymałości obiektu „D”- ciężki. Zbudowany w konstrukcji żelbetowej wylewanej, zbrojonej prętami stalowymi Ø 10mm w warstwie zewnętrznej oraz Ø 20mm w warstwie wewnętrznej - grubość ściany czołowej ~2 m, grubość ścian bocznych ze strzelnicami 1,2÷1.3m, grubość ścian wewnętrznych ~0,5 do 1m. Ściany zewnętrzne od strony wewnętrznej zabezpieczone stalową siatką przeciwdpryskową. Schron jednokondygnacyjny ze stropem żelbetowym o gr. 1,5m wylewanym, z belkami stalowymi wzmocnień przeciwdpryskowych w odstępach co 0,35m. Pomiędzy belkami na całości wierzchnie pasy uszczelniające z blachy stalowej grubości 3mm Na ścianach wewnętrznych wnętrza powłoka malarska oraz na stalowych elementach wyposażenia podkładowa minia- obecnie w przewodzie korozja.

c.d. na wkladce

14. Kubatura

m³

15. Powierzchnia użytkowa

m²

16. Przeznaczenie pierwotne

schron bojowy

17. Użytkowanie obecne

obiekt nie użytkowany

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Brak informacji o pracach.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, strop konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Schron obecnie znacznie zagłębiony ze względu na obsypanie znacznej grubości warstwą łupka.

Schron zaśmiecony i zniszczone korozyjnie zachowane resztki wyposażenia wewnętrznego-stalowe wzmocnienia stropów, kopuły.

Przyczyną jest ciągła kondensacja pary wodnej na elementach stalowych.

Z uwagi na wytrzymałość konstrukcji stan zachowania budowli stosunkowo dobry. W ostatnim okresie nasilił się proceder kradzieży stalowych elementów wyposażenia. Złodzieje zdemontowali większość futryn.

Obiekt wykazuje:

- znaczne zniszczenia w miejscach rabunku elementów stalowych
- znaczne zanieczyszczenie wnętrza, na ścianach osadzone warstwy sadzy po wzniesionych to ogniskach.

Ze schronu demontowano elementy wyposażenia.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Zamknięcie dostępu opadów atmosferycznych przez otwory zewnętrzne z zachowaniem wentylacji oraz odnowienie izolacji lepikiem.

Oczyszczenie wnętrza.

Uporządkowanie terenu z niwelacją terenu do kształtu pierwotnego w promieniu kilku metrów od partii odsłoniętych schronu. Zapewnienie corocznego cięcia zarośli oraz okresową kontrolę stanu.

Wykonanie oznakowania obiektu z informacją o ochronie prawnej oraz oznakowanie dojścia od najbliższych taktów komunikacyjnych.

Istnieją warunki do ekspozycji i udostępniania wnętrza.

Popularyzacja w przewodnikach podstawowych informacji o obiekcie i jego historii z podkreśleniem znaczenia zespołu OWS dla regionu !!!

1. Akta archiwalne (rodzaj akt, numery i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

Obiekt o walorach lokalizacyjnych, zachowany w otoczeniu naturalnym Ekspozycje panoramą bronionych międzypól i obiektów sąsiednich Punktu Oporu. Dobre dojście do obiektu . Obiekt o dogodnej lokalizacji.

25. Opracował

tekst

mgr inż. Piotr Sworzeń,

plany, rysunki

mgr inż. Piotr Sworzeń,

zdjęcia, fotografie

mgr inż. Piotr Sworzeń

- marzec 2007r.

miejsca przechowywania archiwalnego zapisu cyfrowego

mgr inż. Piotr Sworzeń Katowice ul. Morcinka 1m2

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego.

22. Bibliografia

- Denkschrift über die polnische Landbefestigung, Berlin 1941r,
- Sadowski Jan. Przygotowania Centralnego Rejonu Przemysłowego Śląska do obrony w okresie międzywojennym w: Woskowy Przegląd Historyczny 1959r, nr 4
- Władysław Steblik Armia „Kraków” WIH MON wyd. II Warszawa 1989
- Piotr Greiner, Andrzej Złoty Ruda Śląska w dawnej kartografii
- J. Przemsza-Zieliński Księga Wrześniowej Chwały Pułków Śląskich 1993
- J. Przemsza-Zieliński Śląski Front 39 1999

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

27. Załączniki

wkładka szt. 5

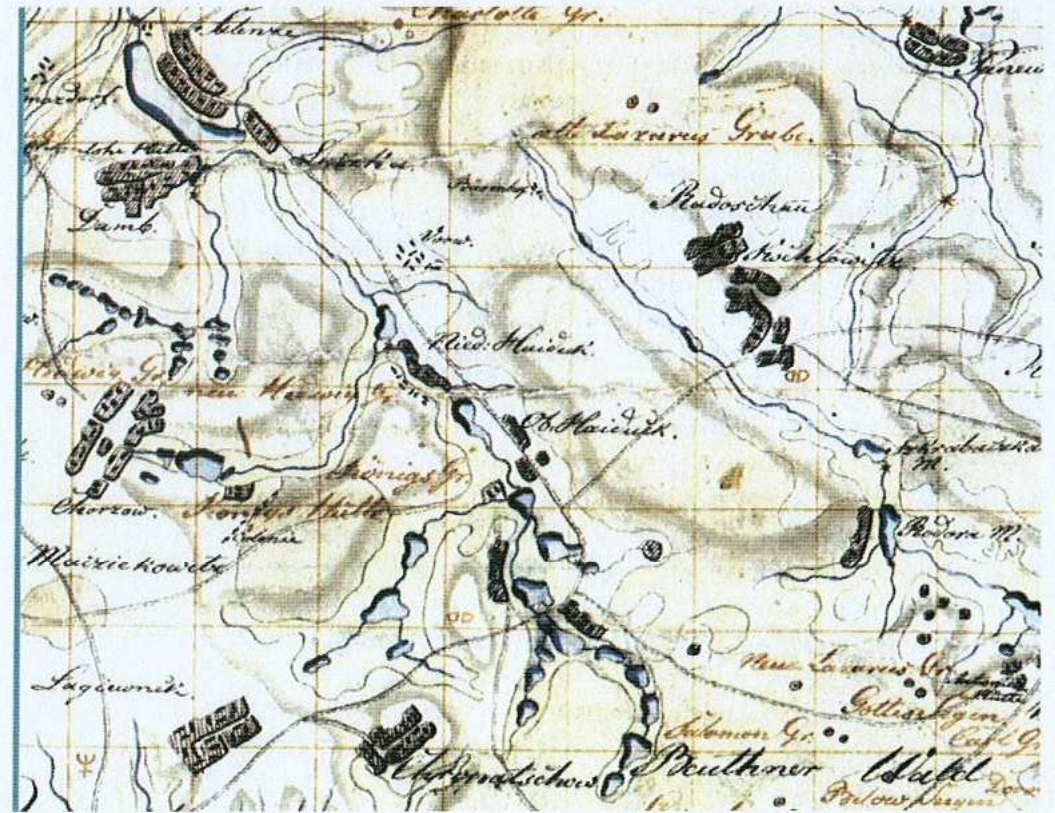
1. <i>Miejscowość</i> RUDA ŚLĄSKA- KOCHŁOWICE	2. <i>Obiekt 81</i> Zespół Fortyfikacji Obszaru Warownego "Śląsk" Punkt Oporu „Radoszowy” CIEŻKI SCHRON BOJOWY [Nr 81] OB. NIE UŻYTKOWANY	3. <i>Zawartość wkładki</i> Ciąg dalszy pkt.12. – historii obiektu ilustracje
---	--	---

Rozlokowane tu dywizje- 7DP, 23DP,6DP, 21DP i brygada kawalerii- Krakowska miały wykonywać zadania obronne południowo zachodniego krańca II RP ,w znacznej mierze w oparciu o przygotowywane fortyfikacje . Największą i najważniejszą realizacją fortyfikacji był zespół Obszaru Warownego Śląsk. Pracami kierowało szefostwo fortyfikacji przy dowództwie 23DP w Katowicach. Szefem fortyfikacji został mjr Jan K.Wańkiewicz Prace projektowe i wykonawcze ze zrozumiałych względów były objęte ścisłą tajemnicą. Między rokiem 1933 a 1938 zbudowano linię fortyfikacji rozciągającą się na przestrzeni 21 km złożoną z około 190 obiektów fortyfikacyjnych za sumę 14 mln. zł. Ostatecznie powstało dziewięć punktów oporu w pasie umocnień, od Przeczyc do Gostynki - liczącym przeszło 60 km. Wiosną 1939 roku Szef Sztabu Głównego gen. W.Stachiewicz wydał rozkaz rozbudowy pozycji połowymi schronami bojowymi w rejonach koncentracji poszczególnych armii. Szczególną troskę dowódców budził tzw. kierunek mikołowski, dający atakującym najlepsze warunki do rozwinięcia natarcia. Obawy okazały się słuszne, mimo iż w 1939 roku rozpoczęto pośpieszne fortyfikowanie tego kierunku, właśnie tu nastąpiło najsilniejsze działanie Wehrmachtu.. Wybór miejsca lokalizacji każdego obiektu był poprzedzony badaniami terenowymi, gdzie sporządzano specjalne karnety jako wytyczne do projektów i funkcjonowania planowanych dzieł. Punkt Oporu „Radoszowy” został zlokalizowany na lekkim wzniesieniu dominującym nad doliną równoleżnikowo płynącej tu Kłownicy, dając obrońcą panowanie ogniowe na całym jej obszarze dla skutecznego flankowego powstrzymania impetu natarcia piechoty i broni pancernej z zachodu. Dolina stanowi naturalny kierunek drogi prowadzącej z zachodu do serca ówczesnego Śląska.. Punkt Oporu w przededniu wojny składał się z dwunastu obiektów. W tym: budynku koszar z dwoma schronami bojowymi w ich obrębie, dwóch magazynów amunicyjnych oraz dwóch schronów, które nie dotrwały do chwili obecnej. W chwili obecnej można wskazać przybliżone miejsca ich lokalizacji Jak wynika z meldunku kierownika robót nr 23 płk. Jerzego Sochackiego z 20.XI. 1937 do inspektora armii gen. Dyw. Inż. Leona Berbeckiego w roku 1937 zrealizowano obiekty o numerach 76,78,80,81,82,KB,Ka. Kierownikiem budowy był major Biesiekierski. Rozbudowa systemu fortyfikacji całego OWŚ prowadzona była konsekwentnie do 1939r.Na ostatni okres przypadła realizacja prac uzupełniających z budową fortyfikacji połowych. W czasie poprzedzającym bezpośrednią agresję niemiecką na przedpolach w międzypolach fortyfikacji rozbudowano pas zapór przeciwpiechotnych i przeciwpancernych oraz pól minowych.. Zwielokrotniono sieć telefoniczną celem poprawy jej odporności na uszkodzenia. Kopuły pancerne dla schronów punktu oporu dostarczały Zakłady Ostrowieckie- kopuły obserwacyjne oraz Zakłady Wspólnoty Interesów S.A9(Huta Zygmunt)- kopuły dla stanowisk ckm wz 30 Do wybuchu wojny wszystkie schrony punktu oporu ukończono.

Obsady fortyfikacji tworzyły specjalne kompanie ckm. Dla zamaskowania ich przeznaczenia nowo tworzonym batalionom fortecznym (specjalnym) nadano kolejne tj. czwarte numery stacjonujących na Śląsku pułków piechoty 11, 75, 73, oraz czwarty numer dywizjonowi specjalnemu artylerii 23pal. Dowództwa batalionów odpowiedzialne za odcinki fortyfikacji podlegały płk W.Klaczyńskiemu. Na czas mobilizacji przewidywano poszerzenie batalionów o kompanie strzeleckie do obsady rozbudowanych pozycji połowych.

Fragment mapy von Weredego z 1749 roku

Fragment mapy J.Harnischa z 1812 roku

Panorama z międzypola schronów bojowych o numerach zaznaczonych na fotografii

1. <i>Miejscowość</i> RUDA ŚLĄSKA- KOCHŁOWICE	2. <i>81</i> Zespół Fortyfikacji Obszaru Warownego "Śląsk" Punkt Oporu „Radoszowy” CIEŻKI SCHRON BOJOWY [Nr 81] OB. NIE UŻYTKOWANY	3. <i>Zawartość wkładki</i> Ciąg dalszy pkt.12. – historii obiektu ilustracje
---	---	---

Dowódcą Obszaru Warownego został dowódca 23 DP **plk J.Sadowski.**

Grupa Forteczna pod dowództwem **plk Wacława Klaczyńskiego**

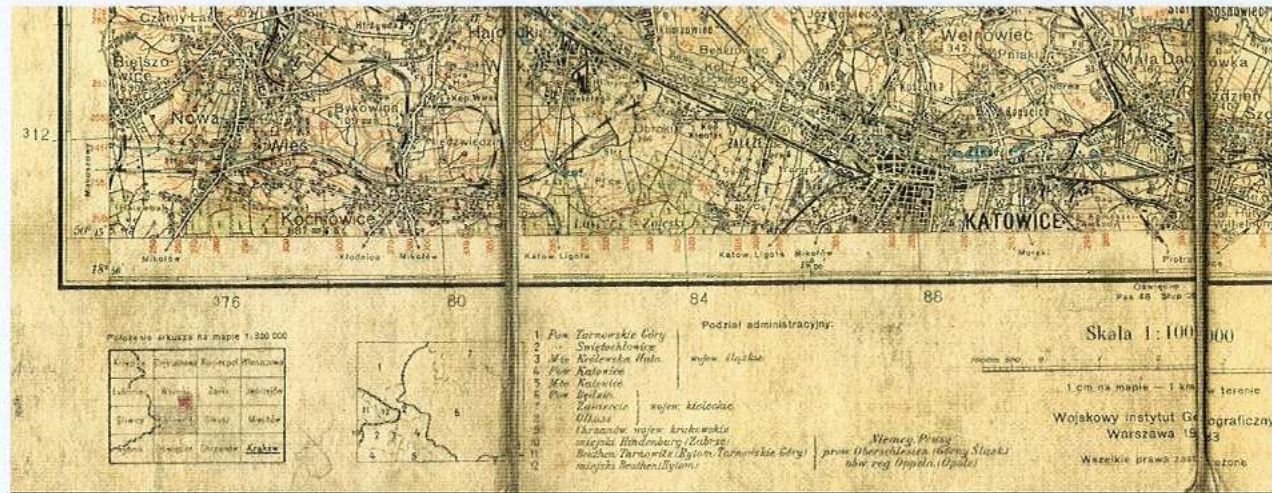
obsadzała odcinki obronne:

- odcinek „Niedzara” - 6 kompania specjalna ckm 11pp – dowódca mjr Józef Ćwiakalski;
- odcinek „Bobrowniki” – IV batalion specjalny ckm 11pp – dowódca mjr Mikołaj Tomasik
- odcinek „Chorzów” – IV batalion specjalny ckm 75pp – dowódca mjr Władysław II Wierzbicki
- odcinek „Mikołów” – batalion forteczny KOP „Mikołów”-

- **odcinek „Kochłowice” – IV batalion specjalny ckm 73pp - dowódca mjr. Jan Stefan Witkowski**
Punkt Oporu „Radoszowy” 6 kompania ckm
dowódca kpt. Bogdan Pudykiewicz
12 kompania strzel.
dowódca por. Mieczysław Tabor

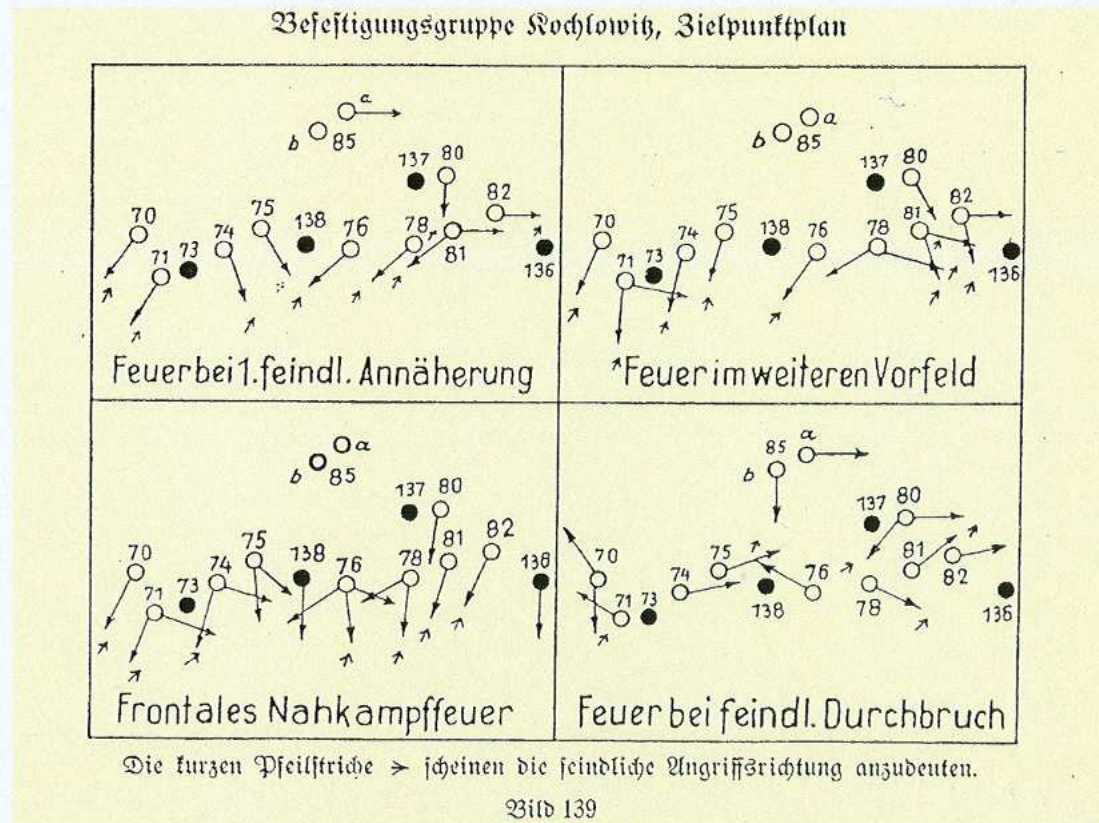
. W ciągu dnia 1.IX dywizje niemieckie uderzyły na całym froncie Armii „Kraków” z wyjątkiem fortyfikacji śląskich. Od godziny 11 rozpoczęła się niemiecka nawała artyleryjska w najsłabszym punkcie polskiej obrony pod Mikołowem. Tu miały miejsce najzacieklejsze walki. Armia niemiecka realizowała swój plan okrążenia i zniszczenia sił polskich w zachodniej małopolsce przez obejście południowego skrzydła polskiego. Fortyfikacji OWS Niemcy nie zamierzali przełamywać. 2.IX sytuacja na skrzydłach Grupy Operacyjnej „Śląsk” stwarzała zagrożenie okrążenia, co zmusiło dowódcę armii „Kraków” gen. A. Szylinga do podjęcia decyzji wycofania oddziałów za linie rzek: Przemszy, Brynicy i Wisły. Wykonanie tego manewru w odpowiednim momencie uchroniło zamknięcie armii „Kraków” w kotle. Rozkaz wykonano nocą z 2 na 3.IX, oddziały Grupy Fortecznej opuszczając fortyfikacje zabrały ze sobą większość uzbrojenia i sprzętu.

Wkraczające wojsko niemieckie przejęło dokumenty dotyczące schronu bojowego o nr 76 stanowiącego najdalej na zachód wysunięty schron P.O.Radoszowy. Te z nich , które opublikowano w „Denkschrift über die polnische Landbefestigung” stanowią obecnie jedyną znaną oryginalną dokumentację prezentującą panoramy ogniowe dla strzelnic schronu nr 76, numerację obiektów sąsiednich oraz wiele szczegółów dotyczących obsady, wyposażenia i współdziałania schronów bojowych P.O. Radoszowy.

W końcowym okresie wojny 1944 ÷ 45r. przygotowano fortyfikacje OWS do stawienia oporu armii sowieckiej, Również wtedy nie wykorzystano bojowo schronu. W okresie „zimnej wojny” obiekty fortyfikacji traktowano jako przydatne wojskowo. Obiekty OWS zostały w części zakonserwowane przez pokrycie warstwą smaru elementów stalowych- głównie stropów – oraz przemurowanie ceglami otwartych otworów jak wejścia, strzelnice, otwory wentylacyjne. Wokół niektórych obiektów rozłożono sieci z drutu kolczastego. W tym okresie LWP dokonało inwentaryzacji obiektów, należy zaznaczyć niestarannej i w części niezgodnej ze stanem faktycznym. W latach 70-tych schrony były już w zasadzie obiektami porzuconymi przez LWP! Do projektantów zespołu fortyfikacji OWS należał plk Jan Sadowski i plk W. Klaczyński.

Fragment mapy 1:100 000 taktycznej WIG z 1933r

Plan kierunków ognia dla czterech rodzajów walki obronnej odcinka Kochowice i PO Radoszowy

1. <i>Miejscowość</i> RUDA ŚLĄSKA- KOCHŁOWICE	2. <i>81</i> Zespół Fortyfikacji Obszaru Warownego "Śląsk" Punkt Oporu „Radoszowy” CIĘŻKI SCHRON BOJOWY [Nr 81] OB. NIE UŻYTKOWANY	3. <i>Zawartość wkładki</i> Ciąg dalszy pkt.13. – Opis ilustracje
---	--	---

Powierzchnie zewnętrzne oraz wewnętrzne ścian nie tynkowane z widocznymi śladami deskowania. Ściany od zewnątrz na styku z podłożem zabezpieczone izolacją z lepiku. Budowla na rzucie nieregularnym zbliżonym do prostokąta ze ściętym narożnikiem pn wsch oraz z wprowadzonym łukiem dla osadzenia kopuły pancernej w centralnej części krawędzi pd. Kopuła osadzona w typie półkopuły- sektor ognia ok. 180°. W wierzchołkach połączeń ścian oraz ścian i stropu zaokrąglenia. W układzie bryły odsłonięte partie widoczne od wsch. pn. i zach. Od Pd i zach. ściany obsypane.. W ścianie pn.w centralnej części wejście z kratą przeciwsztormowa przestrzeliwaną ze strzelnicy obrony wejścia. Dalej czerpnia powietrza, za zaokrąglonym narożnikiem w uskoku ściany wschodniej pod okapem strzelnica ckm z ukosowaniem przeciwykoszetowym za stalowo-betonową płytą pancerną obsługiwana z izby bojowej -b. Po prawej u dołu strzelnicy na poziomie płyty detonacyjnej wylot zrzutni granatów i wystrzelonych łusek. Dalej otwór wyjścia zapasowego z dwoma drzwiami stalowymi tworzącymi słuźę gazową

Wnętrze: . Wejście w układzie przedsionka – a łamanego bronionego strzelnicą wewnętrzną obsługiwana z przedsionka -c.W przedsionku druga czerpnia powietrza. Przedśionek -b pełni rolę słuzy gazowej.Za nim izba bojowa -d.. Obok strzelnicy zrzutnia granatów i wystrzelonych łusek. Z izby -d korytarz- e z wejściem do toalety-f. Na końcu korytarza –e wejście do szybu kopuły ckm -h oraz na lewo do maszynowni-g z przewidzianym agregatem prądotwórczym i urządzeniami filtrowentylacyjnymi i na prawo do izby załogi-i.

Instalacje: Instalacja elektryczna zasilana z własnego agregatu prądotwórczo-wentylacyjnego napędzanego silnikiem spalinowym(alternatywnie ręcznie). Łączność zewnętrzna była realizowana za pomocą specjalnej sieci telefonicznej OWS Łączność z kopułą była oparta na rurach głosowych. Instalacja filtrowentylacyjna była oparta na systemie nadciśnieniowym oraz systemie indywidualnego odprowadzenia gazów prochowych cekaemów. Instalacja wentylacyjna była przebudowana po wykonaniu schronu, o czym świadczą wykonane wtórnie otwory w wielu ścianach i szyb wentylacyjny na przedpiersiu kopuły .Woda była magazynowana w zbiornikach, w większości przeznaczona do centralnego układu chłodzenia ckm-ów. Na bezpośrednim przedpolu istniał rozbudowany system przeszkód przeciwpiechotnych które nie dotrwały do chwili obecnej.

Wyposażenie: nie zachowało się , w paru miejscach relikty futryn stalowych.

Uzbrojenie: dwa ckm kal.7,92 mm wz.30., co najmniej 1 rkm , rakiety oraz broń osobista żołnierzy obsady schronu, przy strzelnicach ckm w izbach bojowych zainstalowano zrzutnie granatów.

Obsada: schronu składała się z około 10 osób

Widok od pd wsch

Uszkodzona studnia wentylacji

Kanał wentylacji

Kopuła pancerna ckm

Widok od wsch

Wyjście zapasowe

1. *Miejscowość*
**RUDA ŚLĄSKA-
 KOCHŁOWICE**

2. *Obiekt 81*
 Zespół Fortyfikacji Obszaru Warownego "Śląsk" Punkt Oporu „Radoszowy”
CIEŻKI SCHRON BOJOWY [Nr 81] OB. NIE UŻYTKOWANY

3. *Zawartość wkładki*
 Ciąg dalszy
 ilustracje

Strzelnica ckm

Zrzutnia granatów i łusek

Czerpnia powietrza

Przedsiónek-a ze strzelnicą obrony wejścia

Przedsiónek -c

Korytarz- e

Izba bojowa-d

Strzelnica ckm

1. *Miejscowość*
**RUDA ŚLĄSKA-
 KOCHŁOWICE**

2. *Obiekt 81*
 Zespół Fortyfikacji Obszaru Warownego "Śląsk" Punkt Oporu „Radoszowy”
CIEŻKI SCHRON BOJOWY [Nr 81] OB. NIE UŻYTKOWANY

3. *Zawartość wkładki*
 Ciąg dalszy
 ilustracje

Wejście do szybu kopuły-h

Szyb kopuły-h

Widok z prawej strzelnicy kopuły

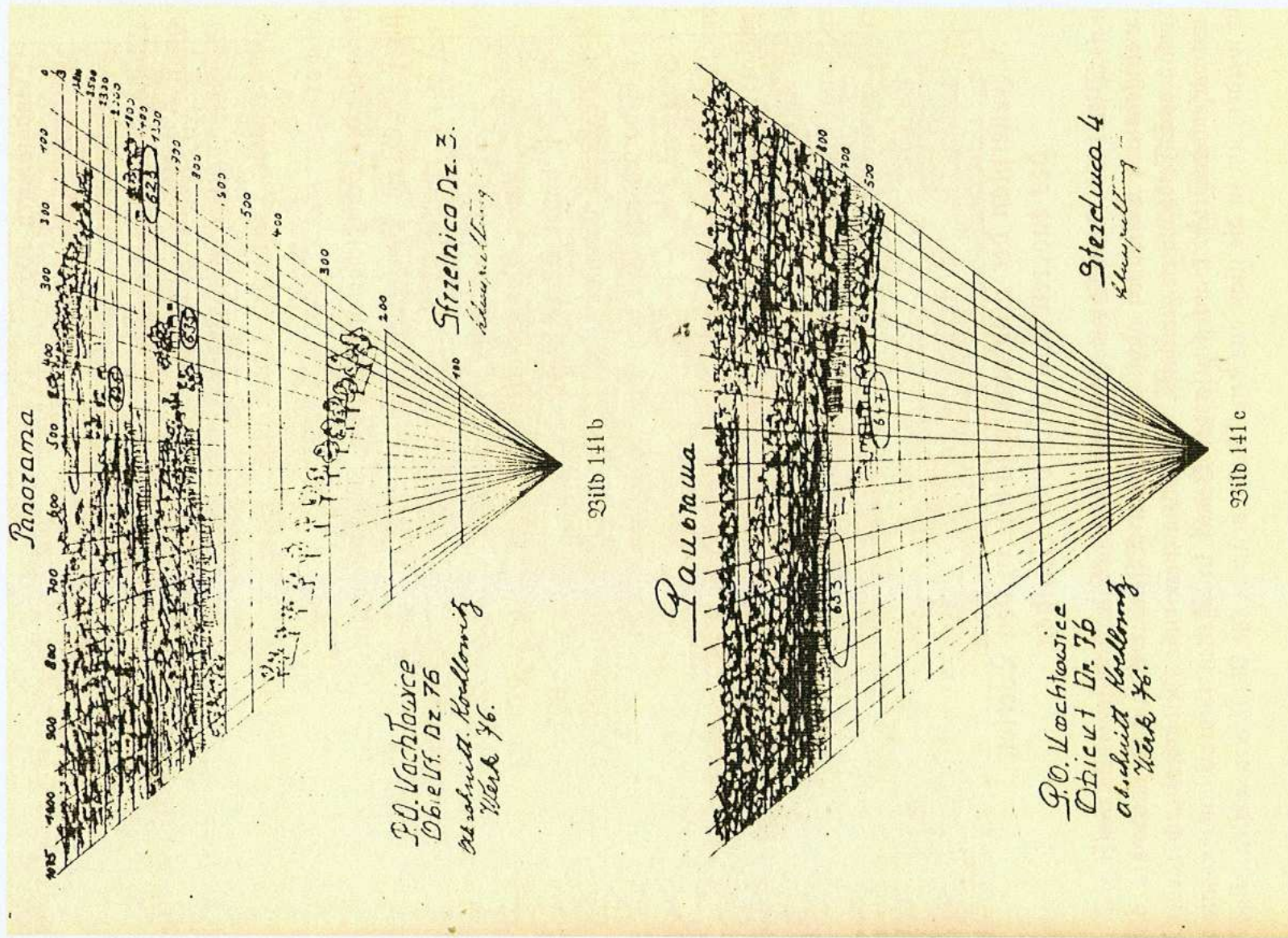
Strzelnice kopuły

Wejście do kopuły

Przewody wentylacyjne

Jedynie znane zachowane panoramy celownicze dla strzelnic ckm Schronu Bojowego nr 76- PO Radoszowy